

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2978

Vragen van het lid **Ouwehand** (PvdD) aan de ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *de isolatieafstanden bij experimentele gentechaardappels* (ingezonden 22 juni 2010).

Antwoord van minister **Huizinga-Heringa** (Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer) (ontvangen 27 juli 2010).

Vraag 1

Kent u het bericht «Geen isolatieafstanden bij gg-aardappel van Avebe»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Is het waar dat de Commissie Genetische Modificatie (Cogem) alleen de risico's voor het milieu beoordeelt, en niet de economische risico's van vervuiling van gangbare en biologische aardappels met genetisch gemodificeerde organismen (ggo's)?

Antwoord 2

Ja, de Commissie Genetische Modificatie (COGEM) is het onafhankelijk adviesorgaan dat de regering adviseert over mogelijke risico's van de vervaardiging van en handelingen met ggo's voor mens en milieu. Tevens informeert de COGEM betrokken ministers over ethisch-maatschappelijke aspecten verbonden aan genetische modificatie. De taken van de COGEM zijn vastgelegd in de Wet Milieubeheer. Het werkveld van de COGEM omvat alle gebieden in de biotechnologie, van landbouw tot medische toepassingen en van laboratoria tot commerciële introductie. Echter de COGEM adviseert niet over voedsel- of veevoederveiligheidsvraagstukken of over mogelijke risico's voor behandelde patiënten bij medische toepassingen.

¹ AGD.nl, 17 juni 2010
<http://www.agd.nl/10102914/Nieuws/Akkerbouw/Geen-isolatieafstand-bij-gg-aardappel-van-Avebe.htm>

Vraag 3

Is het waar dat het Rikilt-Instituut voor Voedselveiligheid momenteel nog onderzoek doet naar de gezondheidsrisico's van cisgene ggo's? Zo ja, wanneer worden deze resultaten naar de Kamer gestuurd? Zo nee, wanneer is dat onderzoek afgerond, wat waren de conclusies en wanneer kan de Kamer de rapportage tegemoet zien?

Antwoord 3

Ja. Het Rikilt heeft onderzoek gedaan naar de voedsel- en diervoeder veiligheidsaspecten van cisgene gewassen. Dit rapport heb ik onlangs de Kamer doen toekomen.

Vraag 4

Op welke wijze heeft de Cogem de risico's van de Avebe aardappel voor mensen en dieren in kaart gebracht? Hoe verhoudt deze risicoanalyse zich tot het onderzoek van het Rikilt over de gezondheidsrisico's van cisgene ggo's?

Antwoord 4

Het betreft hier een veldproefvergunning voor AVEBE voor aardappelplanten met een verlaagd amylosegehalte die op 10 januari 2008 is afgeven. De COGEM heeft op 20 september 2007 advies uitgebracht over de milieurisico's van deze veldproef en heeft geconcludeerd dat de risico's van deze veldproef voor mens en milieu verwaarloosbaar klein zijn. De COGEM stelt in haar advies: «Overigens is er bij de voorgestelde werkzaamheden geen sprake van vervoeding of humane consumptie waardoor eventuele gezondheidsrisico's nihil zijn.»

Het Rikilt is gevraagd te oordelen over de voedsel- en diervoeder veiligheid van cisgene gewassen in het algemeen.

Vraag 5

Is het waar dat het niet de bevoegdheid is van de Cogem om te adviseren over de gezondheidsrisico's van cisgene ggo's?

Antwoord 5

Zie de antwoorden op de vragen 2 en 4.

Vraag 6

Deelt u de mening dat het inbouwen van isolatieafstanden niet alleen bedoeld is om de milieu- en volksgezondheidsrisico's van ggo's zo veel mogelijk te beperken, maar dat isolatieafstanden ook nodig zijn om de economische belangen van boeren in de omgeving te borgen en deze te vrijwaren van vervuiling met ggo's?

Antwoord 6

Op basis van het Besluit ggo is het bij het afgeven van vergunningen voor de introductie in het milieu van ggo's slechts mogelijk voorschriften in de vergunning op te nemen in het kader van de bescherming van mens en milieu. Isolatieafstanden worden alleen opgelegd wanneer dit vanuit milieurisicoperspectief noodzakelijk is.

Daarnaast zijn er co-existentie afspraken gemaakt door de betrokken sector zelf, waarbij er isolatieafstanden zijn afgesproken om de economische belangen van boeren in de omgeving te borgen.

In de veldproefvergunningen wordt de vergunninghouder dan ook gewezen op de co-existentieafspraken. Deze afspraken zijn vastgelegd in de Verordening coëxistentie teelt van het Hoofdproductschap Akkerbouw.

Vraag 7 en 8

Deelt u de mening dat het voor hobbykwekers een groot probleem zou zijn als er uitkruising zal ontstaan met de experimentele ggo aardappel van Avebe? Zo ja, op welke wijze wilt u dit gaan voorkomen? Zo nee, waarom niet?

Op welke wijze zal Avebe bij de eventuele veldproeven de nabij liggende (hobby)kwekers op de hoogte stellen van de aanwezigheid van een veldproef met gentechaardappels? In welke mate is er een verplichting aanwezig om de naburige telers op de hoogte te stellen van (voorgenomen) veldproeven met experimentele ggo's?

Antwoord 7 en 8

Hobbykwekers kunnen economische schade ondervinden in het zeldzame geval dat er uitkruising zou plaatsvinden. In het geval van de veldproeven van AVEBE die worden uitgevoerd onder vergunningnummer DGM/SAS IM 07-004 zijn geen isolatieafstanden in de vergunning opgenomen, omdat dit vanuit milieureisicoperspectief niet nodig is.

Vanuit de veldproefvergunning is er geen verplichting om naburige telers op de hoogte te stellen. Echter, het ministerie van VROM wijst de vergunninghouder

op de bestaande co-existentieafspraken, zoals die zijn vastgelegd in de Verordening coëxistentieafspraken van het Hoofdproductschap Akkerbouw. Hierin is vastgelegd dat de teler van ggo gewassen boeren in de omgeving tijdig infomeert over het voornemen om ggo's te telen.

Vraag 9

Hoe verhoudt de observatie van de Cogem dat sommige hobbykwekers wel op het veld vermeerderen, en dat er dus risico tot uitkruising is, zich tot het concluderend advies dat geen isolatieafstand aangehouden hoeft te worden ten opzichte van hobbykwekers?

Antwoord 9

Vermeerdering bij aardappelen gebeurt vegetatief, dus via knollen en niet via zaad. Uitkruising speelt bij vermeerdering daarom geen rol. Het concluderend advies van de COGEM dat geen isolatieafstand aangehouden hoeft te worden ten opzichte van hobbykwekers die op het open veld kruisingen met aardappels uitvoeren is gebaseerd op het feit dat de risico's voor mens en milieu van de werkzaamheden met ggo's verwaarloosbaar klein zijn, ook na uitkruising.

Vraag 10

Is het waar dat, hoewel opslagbestrijding voor phytophthora verplicht is, dit in de praktijk geen garantie is van het verwijderen van aardappelopslag? Zo ja, deelt u de mening dat het achterblijven van gentedaardappels in de akkers niet uit te sluiten is en dat dit ook een bron van vermenging kan zijn?

Antwoord 10

Conform de verordening van het Productschap Akkerbouw voor bestrijding van *Phytophthora infestans* bij aardappelen is verwijdering van aardappelopslag verplicht tot maximaal 2 planten per m². Een absolute verwijdering van aardappelopslag is onder deze verordening dus niet verplicht. Dit vormt over het algemeen in de praktijk geen probleem. Zie ook het antwoord op vraag 12.

Vraag 11

Deelt u de mening dat vermenging tussen gangbare dan wel biologische teelt met experimentele ggo's ervoor zorgt dat de oogst van de gangbare dan wel biologische teler in het geheel geen economische waarde meer heeft omdat het hier (nog) niet toegestane ggo's betreft?

Antwoord 11

Vermenging tussen gangbare dan wel biologische teelt met experimentele ggo's kan economische schade tot gevolg hebben, omdat er voor niet tot de Europese markt toegelaten ggo's een nultolerantie geldt. Wanneer de gangbare of biologische teler economische schade ondervindt kan hij via een civielrechtelijke procedure de ggo teler aansprakelijk stellen.

Vraag 12

Herinnert u zich de antwoorden op Kamervragen over voorgenomen teelt van de Amflora-aardappel van 20 mei 2010, waarin u uiteenzet dat een beperkte vermenging nooit uitgesloten kan worden? Zo ja, deelt u de mening dat de kans op vermenging tussen gented- en gangbare of biologische aardappels toeneemt wanneer er geen sprake is van een isolatieafstand?

Antwoord 12

Ja. Nee, want in de praktijk van de aardappelteelt in Nederland speelt vermenging via uitkruising geen rol van betekenis, omdat aardappel voornamelijk een zelfbestuiver is, eventueel gevormde plantjes in de verplichte rotatie teelt verwijderd worden bij onkruid- of opslagbestrijding, en eventueel gevormde knollen koudegevoelig zijn en de winter doorgaans niet overleven. Daarnaast kan een manoeuvreerruimte van enkele meters eventuele vermenging van knollen bij het poten en oogsten voorkomen.

Vraag 13

Deelt u de mening dat risicobeoordeling een taak is van wetenschappers, maar dat risicomangement een taak is van de politiek?

Antwoord 13

Wetenschappers leveren met hun onderzoek de bouwstenen voor een risicobeoordeling. Risicomangement is een taak voor degene die een activiteit ontplooit, bijv. het bedrijfsleven. Het beleid en de politiek zorgen door middel van regelgeving dat risicomangement uitgevoerd wordt en leidt tot maatschappelijk gewenste resultaten en in dit geval verwaarloosbare risico's.

Vraag 14

Op welke wijze bent u voornemens om te gaan met het advies van de Cogem dat isolatieafstanden tussen hobbykwekers en veldproeven met deze ggo niet nodig zouden zijn?

Antwoord 14

Ik heb het advies van de COGEM over deze categorie 2 veldproef van AVEBE overgenomen. Er is geen reden om de vergunning zoals deze op 10 januari 2008 is verleend aan AVEBE te wijzigen.

Vraag 15

Deelt u de mening dat een isolatieafstand tussen gentech en gangbare of biologische teelt altijd noodzakelijk is? Zo ja, op welke wijze wilt u hier voor zorgen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 15

Vanuit het oogpunt van veiligheid voor mens en milieu is het niet altijd nodig om een isolatieafstand aan te houden bij veldproeven.

Om het risico van economische schade die door uitkruising of vermenging kan ontstaan te vermijden zijn in de voornoemde verordening van het Hoofdproductschap Akkerbouw maatregelen opgenomen, waaronder isolatieafstanden. De grootte van de isolatieafstand is afhankelijk van het gewas. Bij telers die hun gewassen ggo-vrij willen houden – waaronder biologische telers – moet de teler van gg-gewassen een afstand aanhouden van tien meter voor aardappelen.